

**Oponentský posudek na bakalářskou práci Elišky Bednaříkové
„Český klerofašismus 1924-1939. Od kritiky demokracie k programu systému
fašistického typu v podání Jana Scheinosta“**

Práce se zabývá atraktivním tématem propojení českého politického katolicismu a fašismu. Jde o téma, jehož interpretace je spojena s mnoha riziky, zejména nedostatkem kvalitní sekundární literatury, resp. subjektivními postoji autorů. Těchto rizik si autorka byla od počátku vědoma, o čemž svědčí i samotný úvod.

Práce má dobře propracovanou strukturu, jednotlivé kapitoly na sebe logicky navazují. Nejprve autorka vymezuje základní pojmy, což je v souvislosti s mnohoznačností samotného termínu „klerofašismus“ velmi chvályhodné. Zároveň však hned v úvodu užívá i termínu „extremní pravice“ (str. 2), který není nikde dále vysvětlen a dán do souvislostí. Na str. 9 mne zaujal výrok: „Faktem však zůstává i to, že tímto ponaučením se – tentokráte účelově – neřídila ani katolická církev.“ Tento výrok patrně směřuje k předešlému citátu z Aronovy Demokracie a totalitarismu. V textu nicméně působí dosti nesrozumitelně. Jeho vysvětlení by proto mohlo tvořit součást obhajoby.

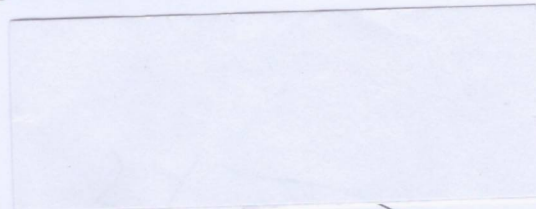
Další kapitoly sledují nejprve paralelní, později společný vývoj českého politického katolicismu a českého fašismu. Jakkoli chápu autorčinu snahu vylíčit různé souvislosti, přece jen mám pocit, že mohla daleko více prostoru věnovat osobě, kterou sama považuje za „modelovou postavu“ českého klerofašismu – tedy Janu Scheinostovi. Za největší přínos práce považuji kapitolu 4, která se zabývá programem českého klerofašismu. A to hned z několika důvodů: a) autorka pracuje s primární literaturou, texty předních teoretiků českého klerofašismu, b) autorka velmi dobře vystihuje podstatné rysy navrhovaných řešení, c) výborná je analýza inspiračních zdrojů a specifík českého klerofašismu, resp. politického katolicismu a fašismu. Sympatický je expresivnější autorčin styl, který práci dodává na čtivosti.

Autorka si dobře všímá, že největší šance českého klerofašismu přichází s Mnichovem a zhroutilím tzv. 1. republiky. Jakkoli autorka už v úvodu práce upozornila na problematičnost Ratajovy práce O autoritativní národní stát, kterou trochu prostořece, nicméně dosti přesně označila za „afektovaný postoj“, líčení tzv. druhé republiky se nakonec tak trochu v tomto duchu nese i v její práci. Důvodem je patrně fakt, že autorka v této části čerpá takřka výhradně z této problematické práce! Už na str. 31 např. autorka píše o „naplnění dlouhodobé agrární snahy o hegemonii ve vládě“, aby o řádek níže popsala Beranovu snahu o hledání spojenců mezi představiteli českého křídla ČSL?! Na str. 33 se pak dočteme, že „katolická církev tak získávala pozice, jež měla ve státě za rakousko-uherské monarchie“. Tato i jiná tvrzení by bylo dobré vysvětlit a také doložit, což autorka nečiní. Celá tato pasáž přeceňuje záměrnost směřování celého pomnichovského vývoje. Autorka tento vývoj líčí jako promyšlený postup, jako uskutečnění nějakého důmyslného plánu. Tato několikaměsíční epizoda moderních českých (československých) dějin přitom byla spíše jednou velkou improvizací, kterou dosti významně, nikoli však výhradně, ovlivňovali lidé, kteří v něm viděli šanci jednak pro uskutečnění svých představ, jednak – a to možná v daleko větší míře – na vlastní realizaci, vlastní společenský vzestup.

V textu se také občas objevují určité nepřesnosti: např. zmiňovaná papežská encyklika se nazývala Quadregesimo (a nikoli Qadregesimo) Anno; Jiří Stříbrný neodešel, ale byl vyloučen, a to ze strany čs. (národně) socialistické, nikoli z národní demokracie.

Přes tyto drobné i zásadnější výhrady práci hodnotím jako zdařilou a zcela jistě schopnou obhajoby. Navrhuji, aby byla hodnocena stupněm velmi dobře.

V Praze dne 12. 6. 2006

Mgr. Ladislav Mrklas